

Як мотивувати молодших школярів до навчання

formula
Maths, Science & ICT

Мотивація – це та потужна сила, яка визначає нашу готовність до активної діяльності. Це своєрідний запал, який веде нас до пізнання світу та нових звершень.

Науковці стверджують, що у навчальному процесі вагомість мотивації школярів перевищує інтелект у 2,5 – 3 рази. У книжці «Серце віддаю дітям» В. О. Сухомлинський, звертаючись до вчителів, писав: «Не забувайте, що ґрунт, на якому будується ваша педагогічна майстерність, – у самій дитині, в її ставленні до знань і до вас, учителю. Це – бажання вчитися, натхнення, готовність до подолання труднощів. Дбайливо збагачуйте цей ґрунт, без нього немає школи».

Розрізняють поняття внутрішньої та зовнішньої мотивації навчання.

Внутрішня мотивація — це прагнення виконати певну діяльність заради самої діяльності. І єдиною винагородою, яку очікують від цього процесу, є отримання нових знань, розвиток, відчуття задоволення та радості. Вона передбачає потребу в інформації та активності,

підвищення впевненості та незалежності від зовнішніх факторів, прагнення майстерності, прагнення бути кращим.

Зовнішня мотивація — це спонукання людини до активності зовнішніми обставинами або стимулами. Вона базується на таких методах: заохочення, покарання, похвала, нав'язування мети, ситуація змагання, призначення терміну закінчення діяльності, тобто спонукання до дії без усвідомленого бажання учня чи учениці.

Доцільно прагнути до побудови внутрішньої мотивації учнів, адже саме вона формує ті здібності, які необхідні учню у подальшому навчанні та житті.

Дитина приходить до першого класу з великим бажанням учитися. Однак шкільному життю властива своя рутина, яка, на жаль, може зменшити потяг до знань навіть у найкращому навчальному закладі. Чому так стається? Розглянемо деякі причини.

- **Недостатнє розуміння навчального матеріалу.** Дитина губиться в навчальному матеріалі та не розуміє його суті, особливо, якщо це триває протягом тривалого часу, її мозок може вимкнутися, а бажання розкривати суть цього хаосу неясної інформації втрачається.
- **Низький рівень читацької компетентності.** Якщо у дитини виникають труднощі з читанням, то всю її енергію споживає процес сприйняття тексту, і для виконання завдання залишається мало сил.
- **Невідповідність навчальних програм рівню дитини.** Навчальна програма стає проблемною, коли вона не відповідає рівню знань та вмінь дитини, представляючи завдання, які або занадто складні, або занадто прості.
- **Математична тривожність.** Якщо вона не виявляє бажання виконувати домашні завдання з математики чи заявляє, що не любить цей предмет, це може бути ознакою синдрому, відомого психологам як “математична тривожність”.
- **Багато факторів, що забирають увагу дитини.** Дитина приходить зі школи, вмикає телевізор та має доступ до декількох гаджетів, майже напевно, що вона візьметься за уроки.
- **Завелике навантаження на дитину.** У віці від 6 до 10 років у дітей природно розцвітає багато інтересів – бажання малювати, плавати,

танцювати чи грати у футбол. Часто ці інтереси виникають одночасно. Дорослі, враховуючи свій досвід, розуміють, що важливо вчити іноземні мови, займатися музикою і брати участь у театральних гуртках, розвиваючи при цьому багато корисних навичок для життя в сучасному світі. Важливо розуміти, що занадто багато додаткових занять може призвести до перевантаження.

Розвиток мотивації молодших школярів є основою для подальшого навчання учнів та учениць та передбачає формування в них стійкого інтересу до пізнавальної та навчальної діяльності. Варто звернути увагу на перелічені вище причини зниження мотивації навчання та намагатися їх усунути. Разом з тим доцільно застосовувати різні педагогічні інструменти для формування та підтримання інтересу дітей до навчання.

Близько ста років тому музичний педагог Артур Шнабель зауважив: “Роль педагога полягає в тому, щоб відчиняти двері, а не в тому, щоб проштовхувати в них учня”. Тож є сенс замислитися про те, а як ми “відчиняємо двері”, й зосередитися на власних діях, які сприятимуть тому, що учнівський інтерес до навчання зростатиме. Розглянемо деякі з них.

1. Покажіть актуальність теми: пояснюйте, “навіщо це вчити” в різних аспектах: для життя (де це буде потрібно учню чи учениці насправді), для досягнення цілей (наприклад, для написання діагностувальної роботи), для наступних тем (скажімо, треба знати, які приголосні губні, бо після них пишемо апостроф).

2. Знайте, що цікаво учням сьогодні, і використовуйте це в навчанні: враховуйте інтереси учнів та учениць при доборі навчального матеріалу (наприклад, оберіть певну тематику текстів для аналізу, створіть умови завдань з улюбленими персонажами, додайте меми чи фрагменти пісень...).

3. Чітко формулюйте цілі навчання. Щоб зберігати мотивацію до навчання, діти мають знати, чого від них очікують. На початку навчального року озвучте учням правила, цілі та свої очікування від їхньої роботи. Так діти чітко знатимуть, над чим їм потрібно працювати.

4. Знаходьте баланс у складності навчального матеріалу. Вдало підбирайте рівень складності завдань, чергуйте різні за складністю завдання залежно від етапу уроку та рівня засвоєння певної теми.

5. Змінюйте форми роботи на уроках. Варто не зациклюватись на одній схемі уроку та пропонувати школярам різні творчі завдання та нові форми роботи. Вносьте «щось нове»; оптимально чергуйте теорію та практику; активно залучайте учнів та учениць на всіх етапах уроку (і під час пояснення теорії), щоб підвищувати динаміку заняття.

6. Дивуйте учнів та учениць на уроці. Додайте в заняття трішки «магії» — ігровий елемент, незвичний початок уроку, неочікуване повторення, яскравий приклад (важливо це чітко контролювати й підпорядковувати загальній меті уроку), створюйте «ситуації успіху».

7. Хваліть учнів та учениць за їхні досягнення. Використовуйте “точкову похвалу”: коли називаєте конкретно, за що хвалите (“ти так швидко правильно виконав це завдання, хоч ще на минулому занятті тести такого типу були тобі складними”), а не загальною “ти молодець”.

8. Давайте учням зворотний зв’язок і пропонуйте можливості для розвитку. Учень чи учениця має точно знати, у чому він/вона помилився/помилилася і як може не припуститися таких помилок наступного разу. Це допоможе зберегти мотивацію до наполегливої роботи.

9. Відстежуйте прогрес учнів. Іноді учні та учениці не розуміють, як далеко вони просунулися у виконанні того чи іншого завдання. Особливо це стосується предметів, з якими в них виникли труднощі. Демонструйте свою зацікавленість у прогресі учня: давайте розвивальний зворотний зв’язок, акцентуйте на успіхах, порівнюйте учня з його попереднім досвідом, підкреслюйте, як його зусилля дали хороший результат.

10. Створюйте комфортну психологічну атмосферу. Створіть простір, де школярі будуть впевнені, що їх розуміють та цінують такими, якими вони є. Заохочуйте їх вірити у власну здатність долати труднощі та намагатися досягати успіху. Цікавтеся не лише академічними успіхами, а й особистісними інтересами; сприяйте розвитку емоційного інтелекту.

Пам'ятайте, що **одна з основних функцій дорослих — стимулювати у дитини зацікавленість у навчанні**. Навчальний процес повинен приносити приємні враження, відчуття успіху та усвідомлення власної здатності до самостійності та досягнень.